

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ
ΡΕΘΥΜΝΟ 2016

Εισαγωγή

Ανδρέας Καστελλάκης²

Ο ανά χειράς όγδοος τόμος του περιοδικού «*Ελεύθερα*» φιλοξενεί οκτώ (8) άρθρα, εκ των οποίων τα μισά (4) είναι αγγλόφωνα και τα άλλα μισά (4) ελληνόφωνα.

Στο πρώτο άρθρο η *Λαμπρινή-Θεοδώρα Ακαλέστου* και ο *Μανόλης Δαφέρμος* στο πλαίσιο μιας ανασκόπησης με τίτλο "*Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη ψυχική και σωματική ανάπτυξη των παιδιών, των εφήβων και των νέων στην Ελλάδα: Μία κριτική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση των μελετών μεταξύ των ετών 2008 – 2015*" παραθέτουν στοιχεία σχετικά με το πώς η Ελληνική κοινωνία, βιώνει την παρατεταμένη χρηματοπιστωτική κρίση. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μετα-ανάλυσης αναφέρονται συγκριτικά σε όλες τις διαθέσιμες επιστημονικές έρευνες, οι οποίες διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου στην Ελληνική κοινωνία. Από την παρουσίαση αυτή αναδεικνύεται, ότι οι ευάλωτες αυτές πληθυσμιακές ομάδες έρχονται καθημερινά αντιμέτωπες με πρωτοφανείς αναπτυξιακές προκλήσεις, ενώ καταδεικνύεται η ανάγκη ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των επιστημονικών κοινοτήτων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο δεύτερο άρθρο που φέρει τον τίτλο "*In search of the elusive essence: Heuristics in the essentialization process*", ο *Αλέξης Αρβανίτης* και η *Αλεξάνδρα Χαντζή* επιχειρούν ιδιαίτερα διεξοδικά και κριτικά να προσεγγίσουν και να ερμηνεύσουν στη βάση συγκεκριμένων ευρημάτων τη γνωστική διαδικασία της ουσιοκρατίας. Καταλήγουν τελικά πως η εν λόγω διαδικασία ξεκινώνοντας από αδυναμία εξήγησης των βασικών χαρακτηριστικών μιας κατηγορίας, επεκτείνεται στη βάση της πλασματικής συνάφειας μεταξύ κατηγορίας και χαρακτηριστικών και εδραιώνει τη φυσικοποίηση των διαφορών μεταξύ των κατηγοριών.

Στο τρίτο άρθρο που φέρει τον τίτλο "*Ο Ρόλος του Οξειδωτικού Στρες στην Παθοφυσιολογία της Σχιζοφρένειας*" ο *Αλέξανδρος Καλαβρής* παρουσιάζει ευρήματα από κλινικές και πειραματικές μελέτες που αναδεικνύουν την εμπλοκής του

² Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχοφυσιολογίας, Εργαστήριο Νευροεπιστημών & Συμπεριφοράς, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, e-mail: kastellakis@uoc.gr

οξειδωτικού στρες στην παθοφυσιολογία της σχιζοφρένειας. Σε αυτό το άρθρο επισκόπησης της βιβλιογραφίας εξετάζεται η υπόθεση που αποδίδει στις κυτοκίνες ρόλο φλεγμονώδους μεσολαβητή στην εκδήλωση σχιζοφρένειας, καθώς και το πώς επιδρούν τα αντιψυχωσικά φάρμακα στους δείκτες του οξειδωτικού στρες, καταλήγοντας ωστόσο πως ο ακριβής ρόλος του οξειδωτικού στρες στην ψύχωση παραμένει ασαφής.

Στο τέταρτο άρθρο με τίτλο *"Η Συναισθηματική νοημοσύνη και η Εργασιακή Αφοσίωση των Εκπαιδευτικών της Προσχολικής Ηλικίας. Ο Διαμεσολαβητικός και Ρυθμιστικός Ρόλος της Στάσης τους για την Κοινωνική και Συναισθηματική Μάθηση"* η Μαριάννα Καραγιάννη και ο Ιωάννης Τσαούσης επιχειρούν να μελετήσουν τη σχέση μεταξύ συναισθηματικής νοημοσύνης και εργασιακής αφοσίωσης των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας. Στη μελέτη αυτή αφού διερευνήθηκε ο πιθανός διαμεσολαβητικός ή/και ρυθμιστικός ρόλος της στάσης τους για την κοινωνική και συναισθηματική μάθηση στη σχέση μεταξύ της συναισθηματικής νοημοσύνης τους και της εργασιακής τους αφοσίωσης, οι συγγραφείς της συνεκτιμούν τα ευρήματα της με αποτελέσματα της σχετικής βιβλιογραφίας καταλήγουν σε προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Στο πέμπτο άρθρο με τίτλο *"Global representations of occluded objects hinder priming effects of local interpolations in a complex matching prime paradigm"* οι Οδυσσέας Λορέντζος, Γιάννης Σταυρακάκης και Ηλίας Οικονόμου εξετάζουν ένα ενδιαφέρον ζήτημα οπτικής αντίληψης. Συγκεκριμένα σε αυτήν την πειραματική μελέτη διερευνήθηκαν οι τύποι των αναπαραστάσεων που έχουν οι παρατηρητές για μερικώς επικαλυπτόμενα ερεθίσματα. Στο πλαίσιο αυτό αξιοποιήθηκε το παράδειγμα αντιστοίχισης σχημάτων έπειτα από προέγερση, δια της προσθήκης νέων ερεθισμάτων στο σύνολο των στόχων που υπήρχαν στις πειραματικές δοκιμές. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων έδειξαν ότι δεν υπήρξε προέγερση για κάποιον από τους προεγέρτες, υποδεικνύοντας πως σε σύνθετα σύνολα ερεθισμάτων, οι προεγέρτες χάνουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν τη πειραματική δοκιμασία, την οποία το αντιληπτικό σύστημα διεκπεραιώνει με βάση θεμελιώδεις ολιστικές ("global") αναπαραστάσεις.

Στο έκτο άρθρο με τίτλο *"Η παθοφυσιολογία της διαταραχής μετα-τραυματικού στρες"* η Κωνσταντίνα Σπυρίδου και ο Ανδρέας Καστελλάκης σε μια επισκόπηση της βιβλιογραφίας αναφέρονται στην κλινική "εικόνα" της διαταραχής, τους

προγνωστικούς παράγοντες, τα στοιχεία παθοφυσιολογίας καθώς και τις διαθέσιμες θεραπευτικές επιλογές. Στόχος της επισκόπησης είναι η ανάδειξη των νεότερων δεδομένων της διαταραχής μετα-τραυματικού στρες αλλά και η βαθύτερη κατανόηση των νευροβιολογικών και ψυχολογικών διαστάσεων της. Εκτιμούν πως οι θεωρητικές προσεγγίσεις και τα αποτελέσματα των κλινικών μελετών έχουν συμβάλει καθοριστικά στην κατανόηση της συγκεκριμένης ψυχικής νόσου μεγιστοποιώντας τις πιθανότητες για την επιτυχή αντιμετώπιση της συγκεκριμένης διαταραχής.

Στο έβδομο άρθρο με τίτλο *"Changes in highest luminance of the backgrounds do affect the lightness of targets in Simultaneous Lightness Contrast"* η Ραφαέλα - Αργυρή Τσούβαλου και ο Ηλίας Οικονόμου επιχειρούν να ελέγξουν τον ισχυρισμό που πρόσφατα προβλήθηκε πως η εξισορρόπηση των επιφανειών με την υψηλότερη φωτεινότητα σε δύο ομάδες επιφανειών δεν επηρεάζει την πλάνη της ταυτόχρονης χρωματικής αντίθεσης στόχων και φόντου. Από τον πειραματικό έλεγχο προέκυψε πως τυχόν αλλαγές στις υψηλότερες φωτεινότητες των πεδίων στην ταυτόχρονη χρωματική αντίθεση καθορίζουν το μέγεθος της πλάνης και τα αποτελέσματα αυτά είναι απολύτως συμβατά με την ερμηνεία της Θεωρίας του Σταθερού σημείου.

Τέλος στο όγδοο άρθρο με τίτλο *"The Palliative Function of Narrative for Children with End-Stage Cancer and the Psychopoetics of Resilience"* η Αλίκη Χιωτάκη αναφέρεται στην πολλαπλή παρηγορητική λειτουργία της αφήγησης στο πλαίσιο της φροντίδας που παρέχεται σε παιδιά με καρκίνο τελικού σταδίου, μέσα από την παράθεση αποσπασμάτων τεσσάρων σύγχρονων αφηγήσεων από ισάριθμα παιδικά βιβλία. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρεται στις πολλαπλές θετικές επιδράσεις που μπορεί να ασκήσει σε αυτά τα παιδιά καλύπτοντας τις ψυχολογικές και πνευματικές τους ανάγκες, καθησυχάζοντας τους φόβους τους ενώ ταυτόχρονα μπορεί επίσης να αποβεί βοηθητική για όλη την οικογένεια ή και στους φροντιστές βοηθώντας στην ενεργοποίηση της ανθεκτικότητας τους.

Ευελπιστούμε ότι τα ανωτέρω άρθρα θα εμπλουτίσουν τη σχετική βιβλιογραφία, θα διεγείρουν το ενδιαφέρον των αναγνωστών του περιοδικού και θα δώσουν έναυσμα για συζητήσεις στα ερωτήματα και την προβληματική που αναπτύσσονται στα διάφορα άρθρα που παρουσιάζονται.

Τέλος θα ήταν παράλειψη μου να μη ευχαριστήσω τόσο τους συγγραφείς του παρόντος τόμου όσο και τους κριτές των άρθρων για την πολύτιμη συμβολή τους στη

διαμόρφωση των τελικών κειμένων. Επίσης, πολλές ευχαριστίες οφείλονται στον Γιώργο Κανδύλη για την τεχνική υποστήριξη που προσέφερε στη διαμόρφωση του παρόντος τόμου.